

Reus no progressa

Es evident que la ciutat de Reus fa una sèrie d'anys que sofreix una crisi en totes les seves activitats i que no progressa ni en cens ni en importància comercial.

Són diferents les causes que hi contribueixen; unes d'ordre general, i per tant, insuperables per les nostres pròpies forces, i d'altres de caràcter local, les quals, ben estudiades, potser podríem vèncer-les i trencar en part l'argolla que ofega el nostre poble.

Reus és una ciutat eminentment comercial, car la seva indústria, tot i essent un bon factor dins la seva riquesa, creiem que no pot pendre's com a base per donar una embranzida a la nostra ciutat.

Quedem, doncs, que la base de la riquesa de Reus és el comerç, i concretant podem dir que és el comerç dels variats fruits agrícoles que li aboca la seva extensa comarca econòmica. Tant és així, que tots sabem que bona part del benestar de la nostra ciutat depèn de les collites del camp. Any de bones collites i preus cars, és segur que a Reus tots els negocis rutllen i tot-hom treballa i es guanya la vida; anys de collita escassa, misèria segura per la ciutat.

Amb aquestes dades empíriques, però que no dubtem que enclouen una realitat, la qual pot controlar-se, ja es poden buscar les causes per les quals Reus no progressa i fins intentar d'assenyalar orientacions que podrien treure'ns d'aquest encallament.

Si la nostra ciutat viu dels fruits agrícoles de la seva comarca, i aquesta no augmenta el seu volum de producció difícilment Reus podrà seguir la seva corva ascendent; però si s'intensificava la seva producció agrícola no hi ha cap dubte que Reus es convertiria amb el seu comerciant exportador, necessitaria més capitals i més gent i per tant tornaria a venir una nova època progressiva.

Si no recordem malament, s'ha dit alguna vegada que una de les causes de l'estancament de Reus era el fet que així com els comerciants del segle passat empleaven els diners que cada any guanyaven en llur negoci, en establir-ne de nous o bé en l'ampliació dels ja establerts, els comerciants d'ara em-

pleen llurs guanys en valors mobiliaris. Com a prova d'aquesta afirmació, es deia que entre el Banc d'Espanya i el de Reus, hi ha depositats uns vuitanta milions en valors mobiliaris.

A nosaltres, però, ens sembla que la interpretació que es dona al fet d'haver-hi empleats vuitanta milions en valors mobiliaris és equivocada, car creiem que si els avantpassats ampliaven el seu negoci o bé si n'obrien de nous amb els guanys que cada any obtenien, era perquè Reus prometia la possibilitat d'absorvir nous capitals i donar-los un rendiment profitós; i que si ara s'empleen en valors mobiliaris és senzillament perquè la plaça de Reus ja es troba saturada de negocis i capitals i no hi ha possibilitats de reeixir en noves empreses.

Perquè Reus pugui augmentar la seva capacitat adquisitiva de nous capitals, cal que primer s'intensifiqui la producció agrícola de la seva comarca, i que paral·lela amb aquesta política es procuri treure el màxim rendiment de tots aquells productes característics i inimitables del nostre camp.

Alguna vegada ha semblat que s'anava a començar una actuació en aquest sentit, però mai no ha pres embranzida per arribar a resultats pràctics.

Aquest editorial no té la pretensió de donar ni una petita visió del complex problema econòmic de Reus, però sí que voldríem cridar l'atenció sobre aquestes qüestions vives i interessants i injectar, si possible fos, un xic d'optimisme; car Reus encara té molt a fer i li manca bon troç per arribar als límits de les seves possibilitats econòmiques com a ciutat capital d'una tant rica comarca.

ecos

NOVES ELECTORALS

Les dones ja tenen vot! Des d'ara, en lloc de contemplar passivament la història, la faran. La faran? Diem la veritat: a l'enterarnos del resultat de la votació que dona dret de sufragi al sexe dèbil, tots ens hem quedat una mica perplexes. Tal perplexitat neixia al mateix saló del Congrés; els dipu-

tats no gosaven aguar el pervindre. Si la imatge no fos impertinent es diria que ens trobem com un cuiner que acaba d'inventar una salsa; aquest cuiner ha afegit sucre als altres condiments. El sucre sabem que és una matèria excel·lent i nutritiva, però lligarà bé amb el conjunt? En lloc d'amortiguar l'aspror del guisat, no es produirà una mescla repelent al paladar?

Els diputats tenen els seus recels. La mateixa senyoreta Kert expressa aquest recel amb energia. L'argumentació timorata s'enuncia així: en teoria, en pura doctrina democràtica, no es pot negar el vot a la dona; la dona deu disfrutar dels mateixos drets que l'home, si es vol que la voluntat nacional, suprema soberania, sigui la suma de les voluntats dels seus components. Si els analfabets tenen vot, per què no n'ha de tenir la dona? Però en la pràctica, en la pràctica ja és una altra cançó. La dona, diuen, és suggestible; seguirà les inspiracions, les insinuacions dels que estan apoderats de la seva consciència; ella lliurarà el vot, però aquest vot serà obra de la més negra intransigència, de la més reculada reacció. La democràcia, una vegada més, es tem a ella mateixa.

Es a dir, bona part de l'opinió—gairebé la meitat—creu que, en teoria, es deu donar el vot als dos sexes, però que en la pràctica no es pot donar. Jo, que formo la vint mil·lionèsima part d'aquesta opinió, crec precisament tot el contrari. Crec que és en teoria que no es deu donar el vot a la dona, millor dit, que ella, teòricament, no el deu demanar; però que en la pràctica no hi ha cap inconvenient que el demani i que el tingui.

Teòricament, la dona no deu votar, com no deu votar el menor d'edat; per la raó que els assumptes d'Estat no li interessin. Spengler ho expressa bé amb una síntesi feliç: l'home fa la història; la dona és la història. Es a dir, totes les accions històriques que fa l'home tenen una tendència eròtica qual fi últim és la dona. La dona no deu fer lleis perquè ella mateixa és la llei. L'home és el que fa les guerres i els treballs per unes abstraccions—justícia, felicitat...—que porten totes nom femení. Els guerrers, com abans a Troia, branden el glavi per una Helena; mes si Helena agafa les armes, per quí lluitaran els herois?

La teoria parlaria molt de temps amb arguments irrefutables. Moltes teories podríem citar; esgotaríem de pressa les columnes d'aquest diari. Un secret instint, però,—el dimoni familiar de Sòcrates—ens diu que devem anar contra el que ens dicta la teoria. Devem acceptar alegrement l'opinió femenina, la companyia dolça del seu vot. Si la dona ha estat excluida fins avui de prendre part en els negocis públics, és perquè l'Estat democràtic s'ha fonamentat sempre en un pur racionalisme. La raó, essent privativa de l'home, exclouia la dona, formada de sentiment. L'estimar, com ensenya Kant, és contrari a la moral, perquè el cor forçosament s'inclina a una banda, és a dir, és parcial. La doctrina kantiana, que impera en la política de tot el segle XIX, vol la destitució dels desitjos del cor pel comandament de la raó o imperatiu categòric. Així ho expressa irònicament Schiller:

serveixo als meus amics,
però ho faig per inclinació;
i per això estic intranquil
de no ésser virtuós.
No hi ha altre consell;
esforçat a despreciar-los;
i fes després amb aversió
el que el deure t'ordena.

Una política racionalista era una política per a homes sols. A l'esdevenir més elàstics els principis de les Constitucions, les dones devien fer la seva entrada. En les èpoques terribles poden existir déus absoluts, però, a l'humanitzar-se, necessiten que baixi a la terra el fill del déu, és a dir, l'Home, l'ésser dotat de cor i de sentiment.

Tornem a repetir que no fa por la reforma de la llei. Molts diputats en semblen avergonyits. Es com si, després d'obeir a un impuls sentimental, algú, d'ideologia kantiana, els digués: Sigues raonable, torna a la raó! Es tan agradable, però, fugir de tant en tant de la raó. Això és el que espero de les noves legisladores: una curva de sentiment en mig de les rígides geometries racionalistes.

GESTUS

L'EFICACIA DE L'ANUNCI,
DEPEN DEL DIARI
QUE ESCOLLIU. "FOMENT"
US ASSEGURA AQUESTA EFICACIA.